Concept projectvoorstel heggen en hagen Teylingen

Achtergrond
Op 12 december 2024 heeft de gemeenteraad van Teylingen het initiatiefvoorstel heggen en hagen aangenomen. Dit initiatiefvoorstel van Groen Links, ChristenUnie en CDA beschrijft de wens voor het vergroten van de biodiversiteit en het herstel van cultuurhistorische waarden door het aanplanten van heggen en hagen. Het Zuid-Hollands Landschap (hierna: ZHL) heeft in opdracht van gemeente Teylingen een voorstel gemaakt voor een project gericht op het aanplanten van heggen en hagen.

Kaders projectvoorstel
Heggen en hagen
Een haag is een rij planten of struiken, die vaak strak wordt gesnoeid om een nette, formele afscheiding te vormen, vaak gebruikt in tuinen en stedelijke omgevingen. Een heg is een natuurlijke lijnvormige aanplant van struiken of kleine bomen, meestal minder strak gesnoeid en voornamelijk gebruikt in landelijke gebieden maar kan ook in stedelijke omgeving worden toegepast mits er voldoende ruimte aanwezig is.

Links: een beukenhaag. Rechts: een heg van vrij uitgroeiende struiken zoals: meidoorn, sleedoorn en lijsterbes.

Biodiversiteit
Vergroten van de biodiversiteit met hagen en heggen heeft effect voor fauna zoals vogels, zoogdieren en insecten. Hagen en heggen hebben vooral waarden als bron voor voedsel of vanwege hun structuur. Vooral insecten en vogels benutten de haagplanten als voedselbron (bessen en zaden) of nectarbron (bloemen). Ook kruiden die direct rond de voet van de haag groeien dragen daaraan bij. De structuur van de hagen en heggen zorgt voor luwere omstandigheden en biedt beschutting en dekking. Diersoorten die hiervan profiteren zijn diverse soorten insecten zoals zweefvliegen, bijen en vlinders en natuurlijk typische “bollenvogels” zoals de patrijs. Ook zoogdieren profiteren van extra structuren in het landschap. Ze kunnen de hagen benutten als schuilplek en route om langs te verplaatsen.

Landschap Bollenstreek
Hagen en heggen zijn onlosmakelijk verbonden met het landschap van de Bollenstreek. Ze vormden levende erfafscheidingen en windkeringen die de kwetsbare bloembollenvelden beschermden tegen zand en wind. Tegelijk gaven ze structuur en intimiteit aan het open landschap. Hagen en heggen maakten de streek tot een herkenbaar mozaïek van groen en kleur. In de loop van de twintigste eeuw verdwenen er veel door schaalvergroting en mechanisatie. Toch krijgen ze tegenwoordig een nieuwe betekenis als historische dragers van het cultuurlandschap en

kunnen ze de beleving van de streek versterken.

Inwonerscampagne – de aanpak
Het doel van dit project is om de biodiversiteit en cultuurhistorische waarden van het landschap van Teylingen te herstellen en te vergroten door het aanplanten van heggen en hagen. De campagne wordt uitgevoerd door Stichting Het Zuid-Hollands Landschap (ZHL) in samenwerking met IVN Natuureducatie, afdeling Leidse regio. IVN heeft ruime ervaring met burgerparticipatie en buurtvergroening (zoals de Tuiny Haag in Den haag). Zuid-Hollands Landschap heeft eenzelfde campagne afgelopen najaar uitgevoerd in gemeente Leiderdorp. Deze campagne was een groot succes, er is bijna 5 kilometer aan heggen en hagen aangevraagd door inwoners. Geïnteresseerden konden kiezen uit verschillende soorten heg- en haagplanten en aangeven hoeveel zij nodig hebben. De planten zijn geleverd zonder pot of kluit en zijn circa 80 tot 120 centimeter hoog. Bestellen kon online. Het afhalen van de planten kon in november. De planten zijn voor de inwoner gratis af te halen.

Campagnevorm
Een tijdelijke, laagdrempelige campagne met een duidelijke start en afronding, gericht op actieve deelname van inwoners. Deze doelgroep bestaat uit bewoners (en ondernemers) binnen de dorpen Sassenheim, Voorhout en Warmond. In de dorpen zal het vergroenen vooral bestaan uit het aanplanten van heggen in en langs particuliere tuinen (en kleine bedrijfsterreinen).

Uitvoering
Benaderen van inwoners en (kleinere) ondernemers in de dorpen vraagt om een persoonlijke benadering die hen overtuigt en betrekt. ZHL werkt hiervoor samen IVN natuureducatie, afdeling Leidse regio (hierna IVN). IVN heeft veel ervaring met het uitvoeren van projecten gericht op burgerparticipatie en -educatie. Voorbeelden van IVN acties zijn de Tuiny Haag en diverse projecten voor buurtvergroening.

Vorm: communicatiecampagne
Benaderen van deze doelgroep gebeurt in de vorm van een eenmalige campagne.

Activiteiten
Van deze campagne maken in ieder geval deel uit:

- het geven van informatie en voorlichting over de aanplant van heggen en hagen;
- het geven van informatie en voorlichting over de duurzame beheer van heggen en hagen;
- het aanbieden van communicatiemiddelen (tekst en foto) en nieuwsberichten voor deze actie;
- het inrichten van een online portaal voor deelname aan deze actie;
- het bestellen van plantgoed
- het organiseren van actiedagen voor het uitdelen van plantgoed;
- het opstellen van een beknopt verslag voor de evaluatie van de actie;
- het aanbieden van communicatiemiddelen met informatie over beheer van heggen en hagen

Planning
De communicaticampagne kan plaatsvinden in de maanden augustus tot en met oktober 2026. De voorbereiding vindt in de maanden hiervoor plaats. Het daadwerkelijk uitdelen van het plantgoed is vanwege het plantseizoen in november.

Budgetindicatie

- Totaal: €75.000,- bij aanvraag van 5 kilometer heggen en hagen.
- Waarvan €50.000 plantgoed en €25.000 projectkosten.
- Inclusief: plantgoed, communicatie, organisatie, inzet van IVN en ZHL.

Financiën
De financiële component is enkel voor incidentele inzet, door de inhoud van het voorstel zijn er geen financiën nodig voor regulier onderhoud. Dit voorstel ligt ook voor bij gemeente Lisse. Als zowel gemeente Teylingen als gemeente Lisse het voorstel aannemen, kan de uitvoering gelijktijdig gedaan worden. Hierdoor kunnen de projectkosten lager uitvallen. Het benodigde budget is beschikbaar vanuit het positieve resultaat van de CDOKE-gelden.

Subsidie
Met dit projectvoorstel gaan wij bij Holland Rijnland verkennen of het project in aanmerking komt voor subsidie vanuit het thematisch fonds. Mocht het project in aanmerking komen voor subsidie, dan is dit maximaal 25% van het totaal bedrag.

Vervolg met agrariërs
Dit voorstel is enkel gericht op inwoners van de gemeente. De doelgroep agrariers is op dit moment nog in de verkennende fase. Er zijn meerdere mogelijke partijen waar wij mee kunnen samenwerken. Ook zijn er mogelijkheden voor subsidie bij zowel Holland Rijnland als de provincie. Deze doelgroep vraagt daarom om meer verdieping voordat er een projectvoorstel aan de raad voorgelegd kan worden.